

Szakdolgozat

Faragó-Szatmári Patricia

Tanító

Kaposvár

2023.

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Tanító szak

Az outdoor nevelés alkalmazási lehetőségei

Dr. Csajka Edina
Egyetemi docens

Faragó-Szatmári Patricia
LND4OX
Levelező

Kaposvár
2023.

Tartalom

Bevezető	5
Kutatási kérdés, célkitűzés, indoklás	6
<i>Kutatási kérdés</i>	6
<i>Célkitűzés</i>	7
<i>Indoklás</i>	7
Módszertan	7
<i>Primer kutatás</i>	8
<i>Szekunder kutatás</i>	8
Szakirodalmi háttér, kutatási előzmények	12
Eredmények /Saját kutatás bemutatása	13
<i>Csoportprofil</i>	13
<i>Székavadász</i>	15
Leírás:.....	15
Megvalósulás:.....	16
Tapasztalás:.....	16
<i>Felfedezők a mocsáron át</i>	17
Leírás:.....	17
Megvalósulás:.....	17
Tapasztalás:.....	18
<i>Neuron</i>	19
Leírás:.....	19
Megvalósulás:.....	19
Tapasztalás:.....	19
<i>Vak kígyó</i>	20
Leírás:.....	20
Tapasztalás:.....	21
<i>Vakvezető cetlis játék</i>	22
Leírás:.....	22
Megvalósulás:.....	22
Tapasztalás:.....	23
<i>Szerezd meg a kincset!</i>	23
Leírás:.....	23
Megvalósulás:.....	24
Tapasztalás:.....	24
<i>Titokzatos kártya</i>	24

Leírás:.....	24
Megvalósulás:.....	25
Tapasztalás:.....	25
<i>Papírkáposzta</i>	25
Leírás:.....	25
Megvalósulás:.....	26
Tapasztalás:.....	26
<i>Adatok kiértékelése</i>	26
Program előtti szociometriai mérés:.....	27
Összefoglalás	30
Irodalomjegyzék	32
<i>Nyomtatásban megjelent irodalmak:</i>	32
<i>Elektronikus formában közzétett irodalmak:</i>	33
<i>Interneten található irodalmak:</i>	33

Bevezető

Az én választott témám az outdoor nevelés alkalmazási lehetőségei. Dr. Csajka Edinával, a konzulensemrel arra a döntésre jutottunk, hogy ezt a témát egy saját kutatással fogom bemutatni a Szakdolgozatban.

Azt gondolom, hogy a mai digitalizált világba még inkább érdemes felhívni akár a pedagógus kollegák, akár a szülők, de főleg a gyermekek figyelmét arra, hogy másképpen is átadhatom azt a tudást, illetve azt a tananyagot, amit el kell sajátítaniuk. Az élménypedagógiában nekem elsősorban az tetszett meg, hogy bármilyen tananyagba bele tudom építeni a bizonyos játékokat, nyilván a tananyaghoz kapcsolódóan, amely a gyerekek figyelmét is felkeltheti és élvezni is tudják az órákat. Emlékszem, amikor általános iskola felső tagozatában az osztályfőnököm bejött hozzánk a tanórára még év elején, és közölte velünk, hogy lesz dráma óránk. Mi az osztálytársakkal egymásra néztünk, fintorogtunk, azt gondoltuk, hogy biztos csak színdarabokkal és színészkedéssel fogunk foglalkozni. Szerencsére már rögtön, a legelső alkalommal pozitív csalódás ért bennünket, ugyanis olyan élménydús, élvezetes játékokat hozott az éppen aktuális pedagógus az órára, hogy teljesen elvarázsolta az egész osztályt. Innentől kezdve ez volt a kedvenc tantárgyunk.

Ennek az emléknek a hatására választottam a témámat. Szeretném, ha a jövőben, amikor én is pedagógus leszek és tanítani fogok, vagy esetleg osztályfőnök leszek, akkor ezeket a módszereket, illetve a játékokat tudjam hasznosítani a pályám során. Ezt nem csak tananyagra szeretném levetíteni, illetve a tanórán hasznosítani, hanem például egy csapatösszetartó projektnapon, vagy egy kiránduláson vagy konfliktuskezelések esetén. Azt tapasztalom, hogy a mai világban a gyerekek egyszerűen képtelenek, pontosabban nagyon ritkán képesek önállóan a konfliktushelyzeteket, a vitákat és az egymást érintő problémákat megoldani, illetve megbeszélni. A munkám során nagyon sokszor odajönnek a gyerekek és segítséget kérnek tőlünk, hogy szóljak rá az XY-ra, mert piszkál, nem hagy játszani, vagy éppen árulkodnak a társukra. Az én gyermekkoromban ezeket a konfliktusokat egy-két szóból megoldottuk. Számomra ez elszomorító és elképesztő, hogy a mai világ gyermekei nem tudják megoldani problémáikat, csak külsős segítséggel.

Mivel olyan szerencsés helyzetben vagyok, hogy egy falusi iskolában dolgozhatok, ezért a tanítók konzultálásával már meg is beszéltük, hogy a 2022/2023-as tanévben összeállítok egy élménypedagógiai programot, amelyet a második osztályosokkal szeretnék kipróbálni. Nagyon lelkesedtek az ötlet hallatán, ezért felajánlották a segítségüket, így akár őket is be tudom vonni

ebbe a munkába. Szeretném, ha ez a kutatás, sikerrel zárulna és sok-sok pozitív, jó élménnyel gazdagodnának a gyerekek. A célom ezzel a programmal az, hogy a hétköznapi mókuserékből ki tudjunk zökkenni, és a konfliktusokat meg tudjuk beszélni. Leendő tanítóként pedig szeretném beépíteni a saját kis tanmenetembe, akár egy olvasmányfeldolgozás során vagy egy új anyag ismeretének elsajátításában.

A program része lett volna a fénykép publikációja a szakdolgozatban, de sajnos egy-két szülő nem írta alá a beleegyező nyilatkozatot.

Kutatási kérdés, célkitűzés, indoklás

Kutatási kérdés

Milyen lehetőségei vannak a pedagógusnak az élménypedagógia használatára, beépítésére az órarendbe?

Elsőkörben a kutatási kérdésem az, hogy megtudjam, hogy a gyerekeknek az outdoor élménypedagógiai program mennyire fér bele az órarendjükbe. Mivel megvannak a heti kötelező óraszámok, ezért valószínűnek tartom, hogy semennyire, de próbálkozni lehet. A helyi iskolában a heti öt testnevelés óra hely hiányában úgy van megoldva, hogy hetente két óra a tornateremben, hetente két óra az alsó folyóson vagy az udvaron, és hetente egy óra, ami hagyományőrzéssel kapcsolatos néptánc tanóra. Alsó tagozatban általában a tanítók a folyosós testnevelés órákon pótolják a többi (esetleg) elmaradt órát, vagy ha a tanmenet szerint, a gyerekek le vannak maradva valamilyen tantárgyból, akkor a testnevelés óra helyett, inkább tartanak plusz matematika vagy magyar nyelv és irodalom órákat. Én azt gondolom, hogy egy pedagógus, ha ezt a módszert választja, akkor bármelyik órába, és bármilyen körülmények között be tudja építeni a tanmenetbe, itt például gondolok folyosós testnevelés órára, ugye amit említettem, hogy hetente kétszer van. Szerintem ezeken a tanórákon, ha csupa ilyen élménypedagógiai játékokat vinne be a tanító, sokkal jobb lenne az osztályközösség, érdekesebb lenne például egy olvasás óra, ahol egy olvasmányt dolgoznak fel, vagy a kötelező olvasmányokra is lehet vetíteni a játékokat.

Hogy fogadják a tanulók az élménypedagógiát, mint módszert?

Második nekifutásra, pedig kíváncsi vagyok, hogy a tanulók mennyire aktívan vesznek részt a programban, illetve mennyire tetszik nekik a dolog. Bízom benne, hogy a gyerekek nem fognak

ódkodni ezektől a „feladatoktól”, mert amikor én voltam a napközis nevelőjük, sok-sok játékot vittem be délután, amit előszeretettel, élvezettel játszottak is. Szerettem volna, ha a tanulók kipróbálják magukat bizonyos élethelyzetekbe, sok-sok új dolgot ismerjenek meg a társukkal és legfőképpen magukkal kapcsolatban.

Célkitűzés

Az outdoor játékok, egyfajta kalandjátékként is felfoghatók, melyek például lehetővé teszik a játékosok számára, hogy felfedezzenek és megoldjanak kihívásokat, miközben tanulnak. Ezek a játékok széles repertoárral, választékkal rendelkeznek, melyeknek célja az, hogy szórakoztató és motiváló tanulási élményt, programokat nyújtsanak a gyerekeknek, tanulóknak. Ezért célkitűzésem az, hogy ezt a módszert, játékokat, megszerettessem a gyerekekkel, és elérjem náluk a program során azt, hogy ezt igényeljék is majd a következő években. Saját bőrömön tapasztalva, eleinte nem nagyon tetszett a dolog, de minél mélyebben belefolytunk a játékokba, beszélgetésekbe, annál jobban érdekelt, és nem melleleg, még élveztem is. Volt olyanra is lehetőségem, hogy egy teljesen idegen csoportba csöppentem, ahol ezeket a játékokat ki tudtuk próbálni. A végén pedig úgy távozott mindenki a helyszínről, mintha ezer éve ismernénk egymást.

Indoklás

Azért szeretném ezt a programot bevinni az iskolába, mert azt gondolom, hogy a mai gyerekek iszonyatosan le vannak terhelve. Egy elsős gyermeknek, általában hetente legalább kétszer hat órája van. Nem gondolnám, hogy ez egy hatévesnek nem lenne megterhelő. Ezek mellett még a délutáni elfoglaltságok is rátesznek egy lapáttal. Szerintem ez a program egy kicsi felszabadulást, élményt és önismeretet is ad a gyerekeknek, ugyanis a tapasztalatok alapján sajnos a mai gyerekek csakis kizárólag saját magukkal vannak elfoglalva. Azt gondolom, hogy ez a program ezt egy kicsit tompítja, és talán észreveszik a társaikat, a körülöttük lévő embereket, és azok problémáit, ugyanis lehet, hogy valakinek ez motiváció, ha nem csak ő küzd egy problémával, hanem más is, és ezt látja is a gyerek.

Módszertan

Primer kutatás

A programot, ami a szakdolgozatom lényege, egy 17 fős osztályban hajtottam végre. Az osztály 7-8 évesekből tevődik össze, vegyesen fiúk és lányok. A csoportprofilban nagyjából bemutattam őket pedagógus szemmel, de az adatfeldolgozás során kiderül majd, hogy ők, hogyan látják egymást. Az osztályfőnökkel egyeztetve a program hétfőre és péntekre került, általában két tanórát ölelt fel. Az első része, 5 nap, az a tavasz szünet előtt, a második része, 2 nap, a tavaszi szünet utánra tolódott sajnos. Magát a kutatást egy szociometriai mérésel kezdtük, ez volt a legelső alkalom, és egy-két jégtörő játék. Ezután kértem az osztályfőnök segítségét abban, hogy szerintem mit kell fejleszteni az osztályban, illetve a gyerekeken. Nagyjából megegyezés volt a szociometriai mérés és az osztályfőnök véleménye között, a legfontosabb fejlesztendő terület a csapatmunka, az együttműködés, az egymásnak való segítség volt. Ezen kompetenciák fejlesztésére helyeztük a legnagyobb hangsúlyt, amely véleményem szerint sikeresen zajlott. Reménykedtem benne, hogy a programot sikeresen zárjuk. Fő problémának éreztem azt, és egy kicsit kételkedtem is benne, hogy sikerrel járok, mivel csak 7 alkalmat sikerült együtt töltenünk. Tartottam attól, hogy kevés az idő, valamit nem jól csinálok, elég bizonytalan voltam magamba. Az idő és a program előrehaladtával a gyerekekre is tudtam támaszkodni, sokkal magabiztosabbnak éreztem magam, én is sok mindent tanultam tőlük. A játékokat próbáltam facilitátorként vezetni, de volt olyan, amikor kiestem a „szerepből”, és nem tudtam ennek megfelelően viselkedni. Ilyen volt például a konfliktuskezelés, vagy egy-két tanuló rendre intése a játékok között. A játékokat mindig körbeszélgetésekkel zártuk, elmesélhették az élményeiket, mi volt az, ami tetszett nekik, és mi az, ami nem.

Szekunder kutatás

A szakdolgozatot a következő irodalmak szerint készítettem el, illetve ezeket használtam fel a program során.

A csoportok (kiscsoport és önismereti csoport) sajátosságait vizsgáltam. Az ember a csoportba azért megy, hogy megtalálja önmagát, ki tudjon teljesezni, vagy az élmény, kikapcsolódás miatt, vagy éppen külső „kényszer”, gondolok itt például továbbképzésre. Szerintem a gyerekek többsége is egyfajta kényszerként éli meg az iskolába járást. Joseph Luft és Harrington Ingham szerint a személyiségünket négy mezőre lehet osztani: egy nyílt területre, amelyet mások is és én is ismerek. Ez általában a „külcsin”, ahogy mások előtt viselkedünk. Szerintem az emberek többsége, ha olyan társaságban van, felvesz egy úgynevezett álarcot, amit csak otthon, a megszokott környezetében, a barátokkal, a szűk családban tud levetni. Ebbe a besorolásba tartozik a rejtett terület is, amely, mint már említettem, csak a közeli barátok és rokonok

ismernek. Aztán van egy vak terület, amit csak mások látnak. Tehát mi nem tudunk róla, hogy mit mutatunk kifelé. Az utolsó pedig az ismeretlen, amit senki nem tud, még saját magunk sem. Nyilván a csapatépítésben, ezáltal az önismeretben az a cél, hogy a nyílt területet tágítsuk, ez csak akkor működhet, ha a személy, ebben a helyzetben a gyermek nyíltan áll a dolgokhoz, befogó. A csoport, ez esetben az osztály különböző viselkedési módokat hoznak, legfőképpen a családból, amit otthon látnak. Ezeket kell „összegyúrni”, hogy el tudják fogadni egymást, megértőek legyenek. (Rudas, 1990)

A tanulmány középpontjában olyan gyermekek állnak, akik különleges, speciális ellátást igényelnek a mindennapokban. Az élménypedagógiai egy tapasztalaton alapuló tanulási forma, amely érzékszerveinket „terheli”, ezáltal lesz hatékony a módszer. A legjobb, ha „bedobjuk a mély vízbe”, tehát változó körülmények között megtanulja a gyermek a problémamegoldás készségét, és ezt minél magasabb szinten művelje. Az élménypedagógiában létezik terápiás célú és terápiás hatású program, de ez a két terület között nem fontos határokat húzni. Tanulmányok szerint az énképre van nagyon jó hatással. A társas kapcsolatokban is jelentős pozitív változás fellelhető, tehát elmondható, hogy több területen is fejlesztő hatása van az élménypedagógiának. A kutatások és a gyakorlat is egységében áll, miszerint a program segít a társas kapcsolatok kiépítésében, és a tanulás elsajátításában. Ezzel a módszerrel bátrabbak, problémamegoldóképességük fejlődik és persze ezáltal a személyiségük is. Az élménypedagógiában számomra a legjobb, hogy az ember a saját szája íze szerint formálhatja. (Mészáros-Bárnai, 2010)

Élménypedagógiában csoportos foglalkozás valósul meg, melyben nagy hangsúlyt lehet fektetni a csapatösszetartásra. A csoport általában rendelkezik egy vagy több olyan egyénnel, aki nem tartja be a szabályokat, ellenkezik, nem követi a csoport által létrehozott normákat, ezért az a veszély is fenyegetheti, hogy nem fog tudni beilleszkedni az adott csoportba. Ebben az esetben ha a hangsúlyt először az alapvető értékekre helyezzük, akkor ez elkerülhető lenne. Legfőképp a kamasz korban lévő gyerekek helyzetébe próbálták beleképzelni magukat, ez volt a program fő célja. Az élménypedagógia az aktivitáson, és az élményszerűségeen alapul, így tudja befogadóvá tenni a gyermeket. Módszertana könnyen megtanulható. A tanulási folyamat középpontjában a kompetenciafejlesztés áll. Úgy kell alakítsuk a tanórát, hogy a gyermek folyamatosan olyan ingereket kapjon, ami leköti, tehát ne tudjon elkalandozni a figyelme. Akkor fogunk látványos eredményt elérni, ha az egyént próbáljuk folyamatosan kizökkenteni a komfortzónájából, tágítani azt. (Peer, 2009)

Az élménypedagógia a kalandpedagógiának egy „alfaja”, egy tapasztalati tanulás, mely tervezést, magát a programot és a végén értékelést is tartalmaz. A tanár/tanító egy facilitátorként van jelen, bekapcsolódik a programba, ha nagyon szükséges. A játékokat, gyakorlatot, úgy célszerű kialakítani, hogy minden tagnak a figyelmet lekösse, ne kalandozzon el. Lehetőséget ad arra, hogy új készségeket tanuljunk, és gyakoroljuk is azokat. A program felszerelésigénye csekély, nem igényel profi tudást, csak tudatosságot a tervezés és a foglalkozások, de legfőképp az értékelés során. Célzottnak kell feltenni a kérdéseket, hogy abból következtetni és tanulni tudjunk. A gyermekek helyzetét, életvitelét, származását is figyelembe kell venni, ezek alapján tudjuk kitűzni az elérni kívánt célt. (Szűcs, 2009)

Az élménypedagógiai program reflexiójának a fontosságáról van szó, illetve a facilitátor szerepéről. „Annak érdekében, hogy érthetőbbé váljék, mit és hogyan tesz vagy mond a facilitátor, felvázoltam a Bacon által meghatározott ötféle közlési módot, illetve az úgynevezett SO CLEAR, vagyis TISZTÁN modellt, melyben a kezdőbetűk a következő címszavakból állnak össze: T-távolság; I-inger; S-szemkontaktus; Z-zavar nincs; T-terád figyelek; Á-átfordítani; N-nyugalom. Fontos, hogy a program legyen felépítve, a végén pedig összegezzünk. (Tóth, 2009)

A digitalizált világban, amibe a mai gyerekek beleszületnek, sajnos sok készség elmarad, feledésbe merül (pl.: problémamegoldás), ezeket meg kéne valamilyen módszerrel előzni. Célkitűzésként a leendő pedagógusok oktatása a módszerrel kapcsolatban és a roma gyerekek szociális képességeinek fejlesztése. A programot meg kell tervezni, előadni a gyerekeknek, ők is terveznek, hogy sikeresen tudják végrehajtani a feladatot, majd a végén értékelni. Ha csoportban működnek, ott saját magukról és a csoporttársukról is sok mindent megtanulhatnak. Fontos a facilitátor szerepe a reflektálásban, jó kérdések, amik eljuttatnak a célig. Fontos az osztály felmérése, konzultáció a pedagógussal, maga a program, ismételt egy mérés és a végén ismét konzultáció a pedagógussal. Csoportprofil készítése a szociális-kompetenciamérés alapján, maga a játékok megtartása facilitátorként, a záró kompetenciamérés, és az időkeretet tekintve összességében sikeres volt a program. (Sáriné-Csimáné, 2015)

Az öregedés, és velejárói volt a középpontban, amely a közösségi játékok segítségével feldolgozzák az elfogadást, az idő múlását, és egy kicsit kimozdítani őket a hétköznapi mókuserékből. Idősek otthonában egy tréningprogram megtervezése, megtartása, reflektálása, lakók és a program bemutatása. Pozitív hatást értek el az időseknél. (Dr. Csimáné-Sáriné, 2017)

Változások a veteránok és az Y generáció között, a különböző technikai, digitális találmányok használatával kapcsolatos „félelmek” a veteránok szemszögéből. Sok a munkahelyváltás, „nyugdíjas állás”-ok megszűnése. A „baby boom”-ok, az X generáció és az Y generáció bemutatása. Rengeteg változás lelhető fel a generációk között akár gyermeknevelésben, a munkában, a hétköznapi életben. A „baby boom”-ok és az X-ek generációja inkább együttműködő, konfliktuskerülő, ezzel szemben az Y-ok beleállnak a konfliktusokba, inkább úgy alakítják a helyzetet, ahogy nekik tetszik. Ha nem tetszik egy munkahely, elmegy máshova, vagy vállalkozó lesz. Mivel az Y-ok már a kész információt kapja mindenhol, tehát nem sokat kell gondolkodnia, ezért nem biztos, hogy tisztában vagyunk a saját énképünkkel, érzelmeinkkel, személyiségünkkel. Az interneten mást nem olvasunk, hogy hogyan neveljünk gyereket, mi jó a gyereknek, mi jó nekünk, hogyan nézzünk ki, és hasonlók. A kézzel írt naplót leváltották az internetes naplók, a blogok, melyben általában a saját életükről írnak az egyének. A könyveket, a könyvtárat felváltotta a Wikipédia és a Google, mint kereső, amin bármit és bárkit megtalálunk. Persze ezt nem tudhatjuk, hogy mennyire hivatalos az információ. A mai generáció egy „lusta” világ, ahol minden megszerezhető dolog egy csepp erőfeszítést sem igényel. A szabad kommentelés világát éljük, ahol a határ a csillagos ég, és ez az életben is így van. A tekintély embertársaink felé majdnem a nullával egyenlő, lehet az doktor vagy éppen közmunkás. Átalakul a világ, megjelenik a férfidivat, már a férfiakat is érdekli, hogy hogyan öltözködnek, mit hordanak. Foglalkozna a testükkel, konditerembe járnak, esetleg egészségesen táplálkoznak. Ezeket a dolgokat az össze közösségi portálon meg kell osztani, ugyanis ami nem szerepel az interneten, az meg sem történt. Mint említettem mást nem látunk a tévében és az internetes felületen, hogy az ideális nő, hogy néz ki: gyönyörű arc, nagy mell, lapos, kidolgozott has, kerek fenék, vékony combok, tehát a tökéletesség mintaképét véljük felfedezni. Ezáltal a nők többsége önsanyargatásba, éhezésbe kezd, mert úgy akar kinézni ahogy az a „nagy könyv”-ben meg van írva. Kialakul depresszió, és millió olyan pszichés betegség, ami már visszafordíthatatlan is lehet. A fiatalok többsége például az alkoholt és a különböző élvezeti szereket, drogokat előszeretettel használja, csak azért, mert a másik is. Így akar bekerülni a társaságba, azért nyúl ezekhez a „szerekhez”, hogy elfogadják, tartozzon valahova. Régebben a párkapcsolatból házasság, majd gyermek/gyermekek születtek. A házasságot komolyan vették, nem volt „divat” a válás, mint most. A bizalom és az őszinteség kezd teljesen eltűnni a párkapcsolatokból, inkább a barátoknak mesélik el gondjaikat, vagy magukba folytatják. Ennek hatására a párok elhidegülnek egymástól, csak élnek egymás mellett, mint két idegen. A gyermekvállalás, ha éppen szóba kerül, majd meg is történik egy nyűg számukra. Nincs idejük semmire, saját magukra, a kikapcsolódásra. Ebben a mai, pénzorientált

világban, a gyermeket nem nevelik, hanem inkább leültetik a számítógép, tévé elé, majd elfoglalja magát. Régebben az édesanya feladata az volt, hogy ellássa a gyerekeket, főzött, mosott, takarított, meleg ebéd és vacsora volt az asztalon. A mai napra ez már elenyésző számban működik a családoknál. A feleségnek, anyukának nincs ideje, munkába jár, háztartást vezet és még gyereket is nevel? Elég ritka. (Tari, 2010)

A konstruktív pedagógiai lényegében az eredményes tanulásról, új ismeretek felépítéséről értelmezésről szól. Sikerünk érdekében saját tapasztalatok alapján kell dolgoznunk. A módszereket tartalommal kell megtölteni, akkor leszünk hatékonyak a tanítás során. Kell egy ráhangolódás, amiben motiválni tudjuk a gyermeket és képbe kerülünk az eddigi ismereteivel. Kell egy jelentésteremtés, ahol befogadják az új ismereteket, és fent tudjuk tartani a figyelmet. A végén pedig reflektálunk, levonjuk a következtetést, tapasztalatokat. A kooperatív tanulás csoportban a leghatékonyabb, és bármilyen tantárgyhoz felhasználható. Csoportmunkában akkor tudunk hatékonyan dolgozni, ha a csoportokat a tananyag, külső ingerek szerint osztjuk fel. A csoport akkor tud fejlődni, ha kialakítjuk azokat a belső viselkedési szabályokat, amelyeket mindenki be tud tartani, és be is tartja. Ekkor kialakulnak azok a kompetenciák (bizalom), ami által fejlődhet a csoport. Konfliktus esetén mindenképpen kezelni kell, melyek különböző magatartásformák miatt alakulhat ki. Hatékony konfliktuskezelés esetén ismernünk kell a gyerekeket, és az ő személyiségüket, ezáltal könnyebben fogjuk tudni ezeket kezelni. A konfliktuskezelésben nagyon fontos szerepet játszik a kommunikáció, amely a legjobb mondja a üzenet átadásának. (Kispéter-Sövényházi, 2009)

Szakirodalmi háttér, kutatási előzmények

Egy kedves kolléganőm és a konzulensem segítségével egy szociometriai mérést csináltattam a gyerekekkel, melynek kiértékelését egy saját, előre elkészített szempontok alapján értékeltem ki. Ez azért volt fontos, hogy teljes képet kapjunk arról, hogy a gyerekek között milyen viszony van, mi a különbség a között, hogy a gyerekek hogyan látják egymást, illetve a tanítók hogy látják a tanulókat. Milyen kapcsolatok voltak a program előtt, illetve után. Eköré építettem fel a szakdolgozatom fő témáját, a szociometriai mérésre alapozva. Mielőtt elkezdtem a programot, az osztályfőnökükkel folyamatos kontaktban voltunk, hogy ő szerinte, mit kéne fejleszteni az osztályban? Nagyjából körvonalazódott is a fejlesztendő kompetenciák sokasága. Említettem már, hogy első osztályban volt szerencsém hozzájuk, mint napközis nevelő, ezért sok gyerkőcöt

ismertem, és mind a ketten egyértettünk abban, hogy leginkább az együttműködést, a segítőkészséget, a csapatszellemet, egy-két gyermeknél az önbizalmat is kell fejleszteni. Ezek alapján keresgettem a játékokat, a hozzá kapcsolódó fontos kérdéseket, melyeket minden játék után egy körbeszélgetés alkalmával fel is tettem, és meg is beszéltük. 6-8 alkalmat terveztem a gyerekekkel, és öt alkalommal volt lehetőségem bemenni hozzájuk a tavaszi szünet előtt, viszont a szünet után még két alkalommal ellátogathattam hozzájuk, hogy teljes legyen a program. Mindez köszönhetően a rugalmas osztályfőnöknek, aki nagyon sokat segített, ebben az egy-két hétben, mind azzal, hogy az órarendet és a napokat úgy alakítottam, hogy hozzám is tudjanak igazodni, de ne sérüljön sok óra. Leginkább a folyosós testnevelés órákon, és egy másik kolleganőnek a rajz óráin valósulhatott meg az általam tervezett program. Mivel ezek a játékok úgymond egymásra épülnek, tehát a legalapabb jégtörő játékokkal kezdjük, majd minél magasabb szinten, elmélyedve a fejlesztendő területekben, űzzük ezeket.

Eredmények /Saját kutatás bemutatása

Csoportprofil

Az intézmény és az alsó tagozatos munkaközösség fontosnak tartja az óvoda-iskola közti átmenet könnyebbé tételét, ezért a csoporttal való kapcsolat a tanítóval más óvodás korokra nyúlik vissza, a legtöbb esetben. Sajnos, ebben az osztályban, ez nem valósult meg, ugyanis a 2021/2022-es tanév kezdete előtt nem sokkal tudta meg a kolleganőm, hogy ő lesz az osztályfőnök. Ebben az időszakban, én pedagógiai asszisztensként dolgoztam, és a két első osztályos osztályfőnöknek kellett sokat segítenem. Sajnálatos módon, mivel a pedagógus pályát egyre többen hagyják el, ezért nem volt arra az iskolának kapacitása, hogy napközis nevelőt biztosítson ennek a két osztálynak, ezért én voltam a gyerekekkel minden délután 14:00-16:00-ig. Mivel az iskolában a napközi nem kötelező, ezért egy-két gyermek, illetve szüleik nem éltek a lehetőséggel. Volt olyan, amikor én helyettesítettem a délelőtti órákon, de legtöbbször az osztályfőnökök jelen tudtak lenni a tanévben. Szeretnék elsősorban egy kis jellemzést írni minden gyermekről, hiszen ezáltal komplexebb képet kaphatunk a kutatási eredményemről. A jellemzés ebben a csoportprofilban tanítói szemmel történik:

A.A.: A kisfiú okos, koravén, megbízható. Megfelelési kényszert érez a szülei és a pedagógusok iránt is.

B.B.: Ő egy minden lében 2 kanál típusú fiú, okos, megbízható. Fontos neki az elismerés, folyamatos visszacsatolásra vágyik.

C.C.: A középpontban érzi magát, figyelemre vágyik. Neki fontosabbak a külső „értékek”, mint a belső értékek. Nagy hangjával próbálja magára felhívni a figyelmet.

D.D.: Poénos kislány, jópofa, de nem esik át a ló másik oldalára, nem szemtelen. Értelmes, megbízható, a gyerekek körében szeret a középpontban lenni, viszont a tanórákon elég csendes.

E.E.: Okos kisfiú, aranyos, viszont sajnos a beszédproblémája miatt nehezen érteti meg magát a társaival, ezért nem sokan barátkoznak vele.

F.F.: Tipikus „rosszfiú”. Okos, értelmes, de sok figyelemre vágyik, állandóan a központban akar lenni. Nagyszájú, incselkedő, és ez általában konfliktushoz vezet. Ő a „rendbontó” az osztályban.

G.G.: A megfelelni vágyás tombol benne, az olvasási nehézségei miatt kompenzál, matematikában tud kiteljesedni.

H.H.: Ő egy olyan kislány, aki kettős érzéseket ébreszt. Csendes, visszahúzódó, olyan „úszik az árral” típusú, viszont a szabadjátékban meg megtalálja önmagát.

I.I.: Figyelemre vágyik, szeret a középpontban lenni, okos, értelmes. Ő is hasonló, mint az előző kislány, semlegességet vélek nála felfedezni.

J.J.: Csendes, visszahúzódó kislány. Megfelelési kényszere van szülei és a pedagógusok felé is.

K.K.: Nagyon játékos fiú, idegrendszerileg éretlen. Elismerésre vágyik a pedagógusoktól és szüleitől, megfelelési kényszerrel küzd, bizonytalan, viszont a figyelme terelhető.

L.L.: Okos, a lányok közül ő a hangadó, megbízható, értelemes.

M.M.: Saját magában bizonytalan, motivációja gyenge (csak akkor csinálja a feladatot, ha érdekli). Figyelme neki is terelhető, sokszor azt sem tudja „melyik bolygón van”.

N.N.: A családi helyzetéből adódóan szeretet- és figyelemhiányos, figyelemre vágyik, figyelemhiányos, csak olyan személyekhez kötődik, akiket nagyon szeret és tisztel.

O.O.: Csendes, saját magában bizonytalan, maximalista. Megfelelési kényszerrel küzd a szülőkkel és a pedagógusokkal szemben, rettentően önbizalomhiányos.

P.P.: Csendes, általában konfliktuskerülő. Óvodában mutista jegyeket mutatott, amit elvileg kinőtt. Sikerorientált.

R.R.: Okos, életrevaló, megbízható. Feladatkoncentrált, kimagasló teljesítményt nyújt sportban és a tanulásban egyaránt. Igazi „szupergyerek”.

A gyerekek nagyon megörültek, mikor az osztályfőnök a program előtti héten közölte velük, hogy egy kicsit visszatérek a GYED-ről közéjük. Szerencsére a tavalyi tanév végén jó hangulatban váltunk el, a napközis tanórákat folyamatosan emlegetik, hogy milyen jó is volt. Első alkalommal elmondtam nekik, hogy miért is vagyok itt, mit szeretnék csinálni, és elsősorban a csapatmunkára, a csoport dinamikájára vagyok kíváncsi. Azt is közöltem a tanulókkal, hogy ez, amit mi itt csinálunk, annak minden részlete és mozzanata csakis kizárólag ránk tartozik, tehát nem kell titkolózni, nincsenek gátlások. Az a lényeg, hogy jól érezzék magukat, és mindent amit lehet, elmondjanak az osztálytársaikról, illetve magukról. Egy kicsit az önismeret felé is el szerettem volna menni, ugyanis ez még szerintem másodikban annyira tudatosan nem alakult ki náluk.

Székvadász

Leírás:

Annyi széket rendeztünk el a teremben szétszórva, ahányan játszották a játékot. Mivel volt hiányzó, és az idő sem nekünk kedvezett, ezért az osztályteremben tudunk csak lenni. Én voltam először a játékvezető, később kiválasztottam 4-5 gyereket, akik lehettek a játékvezetők. Nekik úgy kellett elhelyezkedni, hogy viszonylag távol essen tőle az üres szék. Az ő célja az volt, hogy leüljön egy üres székre. A játék lényeg, hogy a csapat ezt közösen megakadályozza. Ezt az üres szék elfoglalásával (pozíciójának állandó változtatásával) teheti meg. A székvadász (játékvezető) mindig az éppen üres szék felé mozog lassú lépésben. A csoport tagjainak úgy kell átülniük az üres székre, hogy a székvadász ne tudjon leülni a felszabaduló helyekre. A csoporttagokra az a szabály vonatkozott, hogy aki egyszer felállt egy székből, az már csak egy másikra ülhet le. Ahhoz, hogy a csoport minél tovább tudja késleltetni, hogy a székvadász leüljön, közös stratégia kialakítására volt szükség. A stratégia folyamatosan alakul ki az egyes játékmenetek során. Nehézsége a játéknak az volt, hogy a „védőknek” nem csak a székvadász haladását kell szemmel tartaniuk, hanem a társaiknak a mozgását is folyamatosan figyelniük kell. Akkor voltak sikeresek a védők, ha minél hosszabb ideig tudják megvédeni az üres széket a vadásztól. A játék akkor ért véget, amikor a székvadász leült az üres székre.

Megvalósulás:

Az első körös játéknál rögtön le tudtam ülni. A gyerekek néztek egymásra, mintha nem értenék a játékszabályt. Ezután megkérdeztem, érthető-e mi a feladata a védőknek? Mindenki bólogatott. Gondoltam, ha értitek mi a feladat, akkor teszünk még egy próbát. Akkor már egy kislány volt a székvadász, aki körülbelül 10 másodperc alatt szintén le tudott ülni az üres székre. Ekkor egy kicsit közbeavatkoztam, és megkérdeztem a gyerekeket mi lehet a baj? Miért tud ilyen hamar leülni a székvadász? Egy-két tanuló felrakta a kezét, és azt mondták, hogy valószínű nem elég gyorsak, nem mernek felkelni, mert félnek, ha felkelnek, akkor elfoglalja a helyüket a vadász. A következő körben már kicsit bátrabbak voltak, de volt olyan gyerek is, aki fel sem kelt a székről, meg sem mozdult, csak nézte a körülötte folyó eseményeket. A játék következő körében egy kicsit sikeresebbek voltak, és ahogy haladtunk előre, minél többet játszottunk, annál jobban ráéreztek a lényegre, sokkal többet mozogtak, sokkal később tudta elfoglalni a vadász az üres széket.

Tapasztalás:

A játék után, mint már említettem körbeszélgetésben megfogalmaztunk néhány dolgot. Először is azt kérdeztem, hogy történt-e valami nem megjósolható? Erre sokan azt válaszolták, hogy nem számítottak arra, hogy ilyen nehezen fog menni a mozgás, a védeke az üres székek. Mindenki azt gondolta, hogy a vadász volt az ügyes. Mondtam nekik, csak gondoljatok be, annak minek könnyű dolga van, akinek hagyják. Ha talál egy „lyukas részt a pajzson”, akkor oda támad, ott fog tudni érvényesülni, sikereket elérni. Ha a csapat nem fog össze, akkor mindig marad egy lyukas rész, ahol valaki mindig talál egy „hibát”. A következő kérdésem az volt, hogy mik voltak a fordulópontok vagy a döntő pillanatok a stratégia kialakításának folyamatában? Külső szemmel, itt a stratégia terén egy-két kisfiú magáénak érezte a feladatot, elmondták a többieknek, hogy ők mit gondolnak, hogyan kéne védeni a területet. Egy kis segítséget is kaptak tőlem, néhol bele kellett szólnom, mert úgy éreztem, egy kis segítség nem árthat nekik, hátha jobban sikerül majd a csapatnak együtt dolgozni, és rájönnek arra, hogy együtt többre mennek, mint egyedül. Nagyon okos stratégiát találtak ki a fiúk, próbálták a gyakorlatban is, de nem sok sikerrel. Megkérdeztem, mi lehetett a hiba? Miért tudott olyan gyorsan széket szerezni a vadász? Mindenki egyetértett abban, hogy mindenkinek bele kéne tenni legalább annyit, hogy felkel a székről. Akiknek kicsit kevésbé tetszett a játék, sajnos nem aktivizálta magát, nem nagyon kelt fel a helyéről. Ekkor megkérdeztem azt, hogy mi hatott leginkább a hozzáállásodra és a viselkedésre? Ezt a kérdést főleg azoknak a gyerekeknek szántam, akik nagyon keveset tettek hozzá a csapatmunkához, vagy egyáltalán semmit. Nem

mellesleg, az hozzátartozik a játékmenethez, hogy volt egy kisfiú, aki ide-oda rohangált a székek között, ha kellett, ha nem. Kiderült, hogy akik nem nagyon vettek részt a játékban, azt azért tették, mert nem érezték szükségét, mivel ez a kisfiú állandóan ott volt, ahova ők szerettek volna ülni. Érdekessége mindennek az, hogy ezt én is láttam, viszont nem szóltam közbe, próbáltam, hogy hátha a gyerekek saját maguk észreveszik, és megpróbálják egy kicsit nyugalomra inteni, vagy elmagyarázni neki, hogy ez nem mindig jó, amit ő csinál. Ez a körbeszélgetésnél meg is történt, nyilván az én rásegítésemmel. Végezetül megegyeztünk, hogy a legközelebbi alkalomkor, amikor megyek hozzájuk, akkor eljátsszuk újra ezt a játékot, hátha valami fortélyt, vagy taktikát kitalálnak addigra.

Felfedezők a mocsáron át

Leírás:

A játékosok egy felfedező csapatot alkotnak, akiknek az expedíció során egy mocsár egyik partjáról át kell jutniuk a másikra. A mocsárra (földre) nem léphetnek, mert elnyeli őket. A mocsáron belül vannak azonban szigetek (papírlapok), ahova szabadon léphetnek. A papírlapokat bárhova tehetik, és ráléphetnek, de ha leteszik valahova, onnan már nem mozdíthatják el, és ha egyszer rálépnek egy szigetre, attól fogva legalább egy lábnak mindig rajta kell lennie, különben elsüllyed. A feladat az, hogy mindenki átjusson a mocsár másik oldalára. Csak akkor teljesítik a feladatot, ha mindenki átér a mocsáron. Ha valaki „elsüllyed”, előlről kell kezdeniük a játékot.

Megvalósulás:

Ezeket a részleteket inkább felolvastam nekik, hogy érthető és pontos legyen a játékszabály, a feladatismert. Ekkor már elállt az eső, ki tudtunk menni az udvarra, ahol kijelöltem a pályát. Gyorsan felolvastam a játékszabályt, magát a játékot, és kiléptem a „képből”. Onnantól kezdve maguk voltak, semmi segítséget nem adtam. Kíváncsi voltam mennyi ideig tanakodnak, gondolkodnak, mire rájönnek a megoldásra, vagy egyáltalán születik egy ötlet. Érdekes volt nézni, hogy a lányok is egy kupacban, és a fiúk is egy kupacban álltak neki megbeszélni a stratégiát, egyáltalán nem egy csapatként. Kértem őket, hogy szóljanak, ha úgy érzik, hogy megvan a taktika, és sikeresen át tudnak kelni a mocsáron. Körülbelül 3 perc gondolkodás és megbeszélés után jelezték, hogy indulnának az expedícióra. Felállítottak egy sorrendet, ahol a fiúk voltak legelől, ők akarták teljesíteni a pályát először. Az összes fiú után felsorakoztak a lányok is, a legkisebb lány szeretett volna lenni a legutolsó. Ezek után elindult a játék. A legelső fiú megkapta az összes szigetet, az ő feladata volt lerakni a mocsárba a papírlapokat. Maga az ötlet jó volt, hogy harántterpeszben kell haladni, tehát az első embernek is két szigeten kell

állnia egyszerre, és az utána következőnek is. A pálya/mocsár végén, már kicsit nehezebb volt a történet, ugyanis minél előbb szerettek volna átkelni, ezért az utolsó szigetről gyorsan leléptek, nem várták meg, amíg a társuk is rálép, ezért az elsüllyedt. Mivel az utolsó sziget kikerült a pályáról, így az előző sziget vette át a helyét, de ugyan ez volt a hiba, és az is elsüllyedt. A fiúknak az egyharmada átért a mocsáron, a többieknek pedig már csak három szigetük volt, amit már ugye nem helyezhettek át sehova, ezért nehéz volt az utolsó szigetről lelépni, volt olyan, aki bele is „fulladt” a mocsárba. Ezt a hibát háromszor elkövették, ezért mindig újakezdtük a játékot. A negyedik próbálkozásra már a lányok is helyet kaptak a szigeteken, de a fiúk hibáiból nem tanulva ők is elsüllyesztették az utolsó két szigetet, ezért újakezdtük ismét a feladatot. Ötödik alkalommal, egy kis jóindulattal, sikerült átkelniük a mocsáron.

Tapasztalás:

Ezután bementünk a tanterembe, és ismét egy körbeszélgetés formájában megvitattuk a játék közben előforduló hibákat és a taktikát. Első kérdésem az volt, hogy szerintetek sikeresen tudtátok-e teljesíteni a feladatot? Ekkora már kicsit aktívabbak voltak, mindenki elmondta a véleményét. Sokaknak feltűnt az, hogy az elején nem úgy kellett volna megbeszélni a taktikát, hogy fiúk és lányok, hanem együtt. Aztán az is felmerült, hogy kapkodtak, nem sokat segítettek egymásnak, mindenki csak magára figyelt. Hibának még azt is elmondták, hogy akik végigérték a pályán, nyugodtan a mocsár széléről tudtak volna segíteni a szigeteken lépkedőnek, hogy hatékonyabban és gyorsabban jussanak át a mocsáron. A játék elején, miután elmondtam a gyerekeknek a feladatot, az egyik kisfiú közölte ott mindenkivel, hogy ő tudja a megoldást, a legegyszerűbb átjutási módot, egy-két fiú ránézett, majd miután befejezte a mondatot, elfordultak és nekiálltak gondolkodni a taktikán. Ez nekem már az első pillanattól feltűnt, de nem szerettem volna közbeszólni, gondoltam majd a végén együtt, közösen megbeszéljük. Mikor erre rákérdeztem a kisfiúnál, aki elmondta a helyes taktikát és a leggyorsabb átkelési formát, akkor lehajtotta a fejét, és közölte, hogy igen, ő pontosan ezt mondta, amit most megbeszéltünk. Megkérdeztem, hogy mi az oka annak, hogy nem figyeltek rá? Senki nem tudott rá válaszolni, leginkább az volt az indok, hogy „nem tudom”. Feltettem az egyszerű kérdést, miért nem hallgatjátok meg egymást? Miért nem hallgatjuk meg a másikat? Elmondtam nekik azt is, hogy szerintem sokkal célszerűbb lett volna az elején alaposan megbeszélni a technikát és taktikát, hogy hogyan keljünk át a mocsáron, mint beleugrani egy olyan feladatba, amit nem is tudunk, hogy hogy lenne célszerű megcsinálni sikeresen.

Neuron

Leírás:

A csoportot két részre osztottam. A csapatok két párhuzamos sorban állnak be, háttal egymásnak. Az egy csapatban lévők megfogják egymás kezét, csak a két első ember fordul egymással szembe, továbbra is fogva a mellettük álló csapattársuk kezét. Az első emberek a soruk elején álló játékvezető felé fordulnak, ez voltam én. A sor másik végén egy szék állt egyforma távolságra a két csapat utolsó emberétől. Én a székre helyeztem egy könnyen felkapható tárgyat, ez konkrétan nálunk egy plüssmackó volt, majd a sor elején feldobtam egy korongot, aminek ugye van piros és kék oldala. Ezt csak az első két ember láthatta. Ha kéket dobtam, nem történt semmi, viszont, ha pirosat, akkor az elsők megszorították a mellettük álló kezét, és így végig futott a jel a soron. Ha az utolsó kezét is megszorították, felkaphatta a plüssmackót a székről. Ilyenkor a gyorsabb csapat utolsó embere a sor elejére jött. Ha valamelyik csapat elrontja, és például a kéknél is indítja a kézszorítás jelet, akkor az első megy hátra, így lesz belőle utolsó. Az a csapat győzött, amelyik először áll vissza az eredeti sorrendbe.

Megvalósulás:

Ugyan úgy, ahogy a mocsaras játéknál, szintén felolvastam nekik a játékszabályt és magát a játékot, ezzel elkerülve az esetleges félreértéseket. Az első körben csináltunk egy próbát, a piros oldalát mutattam a két első kislánynak. Mindketten elindították a kézszorítást, és az ablak felőli csapat gyorsabb is volt. Az utolsó kisfiú felemelte a plüssmackót, de nem jött előre, hiszen ez csak egy próbajáték volt. Így, hogy megbizonyosodtam, hogy mindenki megértette a játékszabályt, belevágtunk az éles játékba. Volt olyan kör, ahol az egyik kisgyerek rosszul indított, tehát kéknél is indította a kézszorítást, ezért neki hátra kellett mennie a sor végére. A versenyt az ablak felőli csapat nyerte.

Tapasztalás:

Ismét körbeszélgetésben megkérdeztem, hogy nehéz volt vezetői szerepet vállalni a csoportban, amikor te voltál a sor elején vagy éppen a végén? Melyiket érezted nehezebbnek? Mindenki egyöntetűen azt válaszolta, hogy a sor elején nehezebb lenni, mert olyankor rajtuk múlik az, hogy a csapat nyerni fog-e vagy sem. Amikor az sor elejére kerültek, nagyon izgultak, mindegyik csapat nyerni szeretett volna, hatalmas volt a versenyszellem. A másik kérdésem az volt, hogy szerintetek mi az, amit csapatszinten nagyon jól csináltatok, mi miatt működtek jól a csapatok? Ebben a kérdésben is nagy volt az egyetértés, mindenki nagyjából ugyan azt válaszolta: az első emberen múlott a csapat sikere, viszont az is kellett, hogy a csapattagok határozott kézszorítással adják tovább az ingert, mert ha bizonytalanok, akkor vagy továbbadja,

vagy nem. Itt igazából nehéz eldönteni, hogy az most tényleg egy kézszorítás volt, vagy valami más.

A nap zárásaként visszarendeztük a tantermet és leültem a gyerekekkel szemben. Mindenkit megkértem, hogy mondja el, melyik játék tetszett neki a mai napon a legjobban, és hogy miért. Nagyon megosztóak voltak a vélemények, volt akinek a székavadász, volt akinek a mocsaras, és volt akinek a neuron tetszett, de többségben a székavadász játékot említették. Nagyon élvezték azt, hogy hatalmas csapatmunkát igényel a székavadász játék. Leginkább számomra az volt a zavaró, hogy itt mindig egymást piszkálták, hogy te rontottad el, neked kellett volna odaülni és hasonlók. Ekkor megbeszéltük azt, hogy lehet olyan, hogy valaki hibázik, viszont akkor oda tudsz menni, és szépen tudsz neki szólni, hogy légy szíves legközelebb koncentrálj jobban. Az nem probléma, sőt, kifejezetten jó, ha észreveszed a másinak a hibáját, és normális keretek között azt tudod vele közölni, de azt sose felejtsük el, hogy nem mindig a másik emberben van a hiba. Szokták mondani: mindenki a saját háza táján söprögessen.

Összeségében az egész nap jól sikerült. Először, mikor beléptek hozzájuk egy kicsit bizonytalan voltam, mivel tavaly június óta nem nagyon voltam ilyen korú gyerekek között. Első tíz perc után éreztem azt, hogy kezdek visszazökkeni a régi kerékvágásba, mik voltak a „praktikák” egyes gyerekekhez, hogyan kell kezelnem az adott konfliktusokat, ezzel nyilvánvalóan én is magabiztosabbá váltam a játékok során. Az elején volt egy-két kisfiú, aki próbálta feszegetni a határokat, nem olyan magatartással érkezett a játékokba, amit az megkívánt, ezért egyszerűen kellett egy-egy „hegyibeszéd”, hogy hogyan is kéne viselkedni a társakkal és velem szemben is. Miután tisztáztuk a szabályokat, utána zökkenőmentesen ment a nap tovább, amely szerintem is egy eseménydús, élményekkel teli másfél óra volt. Sajnos ami kimaradt, és fontos lett volna, hogy a legelején megalkotjuk a közös szabályokat egy 5 ujjas szerződés keretében, így talán a konfliktus elkerülhető lett volna.

Vak kígyó

Leírás:

A gyermekek 2 csoportot alkottak, minden csoportban 8 fő tartózkodott. Sorba állítottam őket egymás mögé és az utolsó kivételével mindenkinek be volt kötve a szeme. Az első feladatuk az volt, hogy fogják meg egymás vállat. A játék során ennek a vak kígyónak kellett végighaladnia egy meghatározott útvonalon.

Megvalósulás:

Az indulás előtt mindkét csoport kapott felkészülési időt hogy, megbeszéljenek egy stratégiát, taktikát, ahogyan némán, csak az értintések útján fognak majd kommunikálni egymással. A hátul álló játékosnak, akinek nem volt bekötve a szeme, ezekkel a jelekkel irányíthatja csak és kizárólag majd a csapatot. Ahogy a csapatok végeztek a megbeszéléssel, az egész gyereksereg apró léptekkel, úgy hogy csak a leghátul álló lát, elindul a pályán, és próbál végigmenni a kijelölt útvonalon. Én, mint játékvezető mentem a csoportok előtt és úgynevezett őrangyalként vigyáztam a kígyók útjára. Úgy gondoltam, hogy csak komoly vészhelyzetbe avatkozom közbe, és csak a minimálisan szükséges mértékben. 1-2 percenként azért megállítottam a csoportokat, és előre hoztam a „látót”, így ő vak lett, tehát a kígyó eleje. Aki pedig az utolsó előtti volt, ő került a „látó” szerepébe. Ezt a mozzanatot azért tartottam fontosnak, mert úgy gondoltam, hogy mindenki próbálja ki magát mindegyik szerepben. Az összes kisgyerek tapasztalja meg azt, hogy milyen a kígyó végén, a közepén és az elején lenni.

Tapasztalás:

Igyekeztem időt szakítani arra, hogy mindenki tapasztalatát meghallgassam, de sajnos annyira belemélyedtünk, hogy ha tovább beszélgetünk erről a játékról, akkor a másik játékra nem lesz időnk. Visszagondolva, ebből a szempontból úgy érzem, hibát követtem el, ugyanis végig kellett volna hallgatnom mindenkinek a véleményét. Abban nagy volt az egyetértés, hogy a kígyó elején és a végén volt a legnagyobb nyomás, ott volt a legnehezebb a játék. A kígyó végén, ugye ott minden gyerek látott, az volt a legnehezebb, mert a csapat sikere, azon múlt, hogy a legutolsó játékos, hogy irányítja a többieket. Az elején pedig azért volt nehéz dolguk, mert ők vezették a kígyót, és nem láttak semmit. Akik pedig a közepén álltak, azért nem volt egyszerű dolguk, mert ha az ingert, utasítást nem adták át időben, tehát gyorsan, akkor a másik csapat előnyt tudott szerezni. A gyerekek véleménye szerint a legrosszabb a kígyó eleje és a vége volt, de a közepén sem volt kellemes lenni. Ezután egy kicsit érzékenyebb téma következett, bele kérdeztem abba is, hogy szerintük milyen lehet vakként élni az életet. Majdnem minden gyerkőc megosztotta a tapasztalatait, például, hogy volt már olyan, amikor segítettek egy gyengénlátó embernek átsétálni a zebrán.

A konfliktus az egyik kisfiú és egy kislány között pattant ki. A kisfiú csapata nem nyert, ezért fel volt háborodva: „persze, mert a ők csaltak”, „nem hiszem el, hogy ilyen bénán tudtatok irányítani”, „elrontotta mindenki”, és egyéb rossz és elkeseredett elszólások. A kislány kicsúfolta a kisfiút, amiből hatalmas balhé robbant, persze mindez a szünetben. Bejöttek a gyerekek a tanterembe, leültettük őket körbe, és elmondták, hogy mi történt a szünetben. Az osztályfőnök közreműködésével megtaláltuk a probléma okát, elmondtuk azt is a kisfiúnak,

hogy ilyet akkor sem csinálunk, ha veszítünk egy játékban. A játékoknak általában az a lényege, hogy élményt adjon, és jól érezzük magunkat a cselekvés közben. Ez a konfliktus és a játék nagyjából el is vette az időkeretem háromnegyedét, ezért már nem álltunk neki egy másik játéknak. Arra gondoltam, mivel a *Szék vadász* játék hatalmas sikert aratott, ezért a nap végén azt játszottuk. Ez a játék sem zárulhatott volna másképpen, mint egy konfliktussal: „mert megint hamar leült a vadász, és nem értitek a lényegét a játéknak”. Hangzott el a mondat egy kisfiú szájából, aki ismét össze-vissza rohangált a kijelölt pályán, a székek között. „Mindenki csak ül és figyel, nem mozdul meg”. Ekkor leintettem a játékot, és közöltem velük, hogy meg kéne próbálni csapat szinten együtt dolgozni, ugyanis ennek a programnak ez a lényege, és ha ez nem megy, akkor nem is lesz sikeres az egész dolog. Mindenki csöndben hallgatta a kis monológomat, majd az osztályfőnökük és mondott pár mondatot. Ekkor azért már érezhető volt a csapaton, hogy elfáradtak, megterhelő volt számukra a nap, és ráadásul még volt két tanórájuk a nap folyamán.

Vakvezető cetlis játék

Leírás:

Egy nagy kört határoltam egy hosszú gombolyaggal. Az osztályt négy 5 csapatra osztottam. A csapatoknak az volt az feladat feladata, hogy a körön kívül helyezkedjenek el egyenlő távolságra egymástól a kör szélén. Ezután az egyik csapattagnak bekötöttük a szemét (minden csapatban 1 embernek), ő lesz a vak, aki bemegy a körön belülre. A másik csapattárs háttal áll a körnek, ő a siket, aki csak beszélni tud, de nem hall semmit, és mivel háttal áll, nem látja a vak társuk mozgását, haladását (minden csapatban 1 ember). A harmadik pedig a néma, aki csak mutogat, de nem szólalhat meg. Ő az, aki látja merre kell haladnia a vaknak, hogy megszerezze a körön belül az össze-vissza elhelyezett színes cetliket (minden csapatban 1 ember).

Megvalósulás:

A játék kezdete előtt ismét színes cetliket húztak egy kalapból, volt benne piros, kék, sárga, fekete, fehér. Ezek a színek jelezték azokat is, hogy milyen színű cetliket kell összeszedniük a csapatoknak. A játékszabályok felolvasása után nekilendültünk magának a játéknak. Az elején nagyon nehezen indult be a társaság, el volt mindenki tévedve, olyan érzésem volt, mintha nem lennének tisztába a játék szabályaival, vagy rosszul értelmezték a feladatot, vagy egyáltalán fel sem fogták azt. Ekkor leállítottam a játékot, és megkérdeztem, hogy mi a gond. Mindenki azt mondta, hogy szeretnének még egyszer nekifutni, mert valószínű rosszul választották meg a pozíciókat, hogy ki milyen szerepben lesz jelen. Ismét egy csapatmegbeszélés következett,

újra felosztották egymás között a szerepeket. Minden csapat szolt, hogy újra nekiindulhatunk, megpróbálhatjuk a játékot. Örömmel konstatáltam, hogy nagyjából minden csapat megtalálta azt az embert, aki alkalmas volt egy-egy pozíció betöltésére. Például: egyik kisfiúnak érthetetlen a beszéde, tehát nem neki kellett volna először a siket szerepét betölteni. A játék során észrevettem, hogy elég lassan haladnak a csapatok a megszerzett cetlik számának gyarapításával, ezért közbeszóltam, hogy még három percet kapnak a gyűjtögetésre.

Tapasztalás:

A három perc letelte után összegyűjtöttem minden csapattól a színes cetliket, anélkül, hogy bárki is tudta volna az eredményt. Utána jöttek a pokrócos kérdések, a megbeszélés. A vakoktól megkérdeztem, hogy mi segítette számodra a tájékozódást? Volt, aki ezt mondta, hogy nagyon sokat segített neki a társa, de volt olyan is, aki a saját megérzéseire hagyatkozott, ment a saját feje után. Neki az volt a véleménye, hogy neki nem segített számottevően a társa, ezért követte a saját megérzéseit. Következő kérdés az volt: Véleményetek szerint melyik pozíció volt a legnehezebb? Ha rangsorolni kéne, milyen sorrendet állítanátok fel? Ennél a kérdésnél nagyjából tudtam, hogy nem lesz nagy egyetértés. Mindenki a saját pozícióját említette, hogy az volt a legnehezebb. Összeszedtük a jellemzőket, hogy a vaknak nehéz volt összegyűjteni a cetliket, veszélyes volt, hogy valakivel összeütközik, nem látott semmit. A siketnek ugye csak beszélni szabadott, látni nem látta a vakot. Neki azért volt nehéz, mert nem látta, hogy mi folyik a pályán, csak instruálta a társát. A némának meg azért volt nehéz, mert csak mutogatni lehetett, nem beszélhetett. Gondoltam, hogy a játék végén szerepeket cserélünk, de sajnos az időnkbe nem nagyon fért bele, ezért inkább a beszélgetésre szántam a fennmaradó időkeretet, amely hamar le is zárult.

Szerezd meg a kincset!

Leírás:

Próbáltam olyan játékokat vinni, amik a tanterem ellenére is élményt nyújtanak a gyerekeknek. Ennek a játéknak nagyon örültek, ugyanis az osztályfőnökük volt a kincs, őt kellett megszerezni. Először előkészítettem a játékteret úgy, hogy egy vonalban, egymást körülbelül 10 centiméter távolságra letettem hét darab A/4-es lapot. Ezek voltak a mezők. A csapatot ketté osztottam, (páros és páratlan számok franciakártyák segítségével) ők a lehelyezett mezők vonalának két végén, hallótávolságon kívül helyezkedtek el. A hét mező közül a középsőn elhelyeztük az osztályfőnököt (kicseréltük a lapot egy székre, és azon ült), vagyis a kincset, melynek a megszerzése a játék célja. A kincset a középső mezőről kiindulva, fordulónként legfeljebb egy mezőt elmozdítva lehetett megszerezni. Mindkét csapat maga felé igyekezett

mozdítani a kincset. A csapatok kaptak egy-egy borítékot, és benne 25 korongot, amit kivettek a borítékból és biztonságba helyeztek. Minden fordulóban a csapatok minimum egy korongot betettek a borítékba és átadták nekem, én pedig ezt kivettem a borítékból, és megszámloltam. Az adott fordulóban annak a csapatnak az irányába mozdult a kincs, amelyik több tallért tett a borítékba. Egyenlő számú licit esetén helyben marad a kincs. A fordulók addig követték egymást, ameddig valamelyik csapat - megnyerte a játékot-, a saját irányába le tudta léptetni a kincset a mezőkről, vagy ha valamelyik csapat – elvesztette a játékot- kifogyott a korongokból.

Megvalósulás:

Ennek a játéknak a lényege az volt, hogy próbáljunk meg a másik csapat fejével gondolkodni és persze logikusan végig csinálni a köröket. Az első körben a kék csapat 8 korongot, a piros csapat 7 korongot tett bele a borítékba. A kincs a kék csapat felé mozgott egyet. A második körben ugyan ez volt a korongok számának az eloszlása csak fordítva, tehát a kék csapat 7-et, a piros csapat 8-at tett a borítékokba. Ezáltal a kincs visszakerült az eredeti helyére. A harmadik körben egyenlő számú korongot tettek a csapatok a borítékba, 3-at, 3-at, ezért a kincs még mindig középen maradt. A negyedik körben a kék csapat beletette a maradék (7) korongját a borítékba, viszont a piros csapat csak 4-et. Ezáltal a kék csapatnak elfogytak a korongjai, de a piros csapatnak maradt még 4. A negyedik körben a kék csapat felé mozdult a kincs, de közölték a gyerekek, hogy elfogyott a korong. Mivel a piros csapatnál még maradt 4 korong, ezért a kincset ők nyerték meg.

Tapasztalás:

A piros csapatnál hatalmas volt az öröm, a kékek viszont elkeseredtek. A játék végén körbeszélgetésben megbeszéltük a tapasztalatokat, hibákat, és hogy hogyan kellett volna gondolkodni. Egyetértett minden tanuló abban, hogy a játék nehézsége az volt, hogy kitalálják, hogy a másik csapat hány korongot tesz a borítékba fordulónként és ők azt túllicitálják vagy sem. Minden gyerkőcnek tetszett a játék, szerettek volna játszani még egyet más csapatokkal. Megbeszéltük, hogy a nap végén, ha marad idő, akkor majd esetleg utána.

Titokzatos kártya

Leírás:

Minden gyerek húzott a pakliból egy francia kártyát, amit nem nézhet meg. A stopper elindításakor, egyszerre, mindenki megnézheti csak is kizárólag a saját lapját. A csoport feladata az volt, hogy néma csendben, minél hamarabb álljanak a lapok értékei szerint sorba. Amennyiben többen is azonos értékű lapot húztak (pl. két darab hármas értékű lap),

akkor egymás mögé kellett állniuk. Én csak akkor állítottam meg a stoppert, amikor hiánytalanul sikerült sorba rendeződniük.

Megvalósulás:

A játék elején, még mielőtt belefogtunk volna, megbeszéltük a franciakártya lapjait, és fel is írtam a táblára a növekvő sorrendet. Segítségképpen még fent is hagytam a táblán a sorrendet, hogy sikeresen be tudja állni sorba. Azt is megbeszéltük, hogy nekik is növekvő sorrendbe kell állniuk, tehát a tábla még mindig sokat segít. A stopper elindításakor mindenki megnézte a lapját, és sűrű tanakodásba kezdtek. Nem érttem, hogy miért nem kezdenek el beállni a sorba, de vártam. Az elején kapcsolt egy kisfiú, és ő beállt a sor végére, ő húzta az ászt. Miután ez megtörtént, még 2 kisfiú is beállt mellé, ők voltak a következőek a sorban. Az elejére nem állt be senki, mindenkit csak tanakodott, nem értették, hogy a sor végén mit is csinálnak. 7 percbe tellett, hogy beálltak a sorba. Ezután egyesével megmutatták a lapokat, és leellenőrizték, hogy ki találta meg a helyét. Sajnos rákellett döbbenem arra, hogy a sor közepe egyáltalán nem tudta, hogy hova kellett állni.

Tapasztalás:

Megkérdeztem, hogy mi volt a baj, a hiba? Egyöntetűen azt mondták, hogy értették a játékot. Volt, akit az zavart meg, hogy felírtam a sorrendet a táblára. és azzal szembe próbált meg felállni. Igazából a mai napig nem tudjuk, hogy hol volt a hiba, és mi volt annak az oka, hogy nem tudták megoldani helyesen a játékot.

Papírkáposzta

Leírás:

A gyerekek feladata, hogy a "papírkáposztát" olyan játékosnak dobják tovább, akire igaz a "káposztáról" éppen lefejtett papíron lévő állítás. Otthon készítettem egy papírokból álló "káposztát" úgy, hogy papírlapokra állításokat írtam és a lapokat egy "káposztává" gyúrtam össze, amiről a levelek egyesével lefejthetők és a "káposzta" körbedobálható. Egy papírlapot összegyúrtam kis labdává. Ezt a kis labdát becsomagoltam egy másik papírba úgy, hogy az írás belül legyen, és ezt folytattam, míg az összes papír el nem fogyott, így egy levelekből álló papírlabdát kaptunk (mint egy káposzta). A lapokat egy-egy befőttesgumival rögzítettem, így nem esett szét bontogatás közben. A gyerekek feladata, hogy bontsanak le egy lapot, olvassák el és a papíron lévő üzenet szerint dobják tovább a labdát, ami egyre kisebb lesz a lebontott levelek miatt.

Megvalósulás:

Otthon előre elkészítettem a „káposztát”, amit csak a gyerekeknek dobni kellett. A saját előírt cetlikből kellett kiválasztani a gyerekeknek azt, ami éppen a társukra volt jellemző. Élvezték a bontogatást, izgatottak voltak, vajon mit írhattam a cetlikre. Folyamatos körbedobálás közben olvasták a cetlin lévő tulajdonságokat és választották ki a társaikat. Miután elfogyott a „káposzta” megbeszéltük a történeteket.

Tapasztalás:

Mindenki felolvasta azt a cetlit, ami nála volt, és elmondta kinek dobta tovább a „káposztát”. Minden tulajdonságnál megkérdeztem, ki az, aki egyetért vele, és ki az, aki nem? Volt olyan tulajdonság, amivel mindenki egyetértett, hogy az az illető kapta, volt olyan, amivel nem. Amivel nem értettek egyet, megkérdeztem, hogy miért nem. Itt kiderült, hogy egy-két tanuló szimpátia alapján dobta a „káposztát” és nem az „igazság” szerint. Szabály volt, hogy próbálj meg őszintén választani, és ne szimpátia alapján. Sajnos vannak olyan gyerekek, akik a két év alatt még nem nagyon beszélgettek egymással, nem nagyon ismerik egymást, nincs köztük szimpátia.

Adatok kiértékelése

Az szociometriai mérést sajnos csak 12 tanuló tudta kitölteni hiánytalanul, és a következő szempontok alapján értékeltem ki. Először a **lojalitást néztem az iskola iránt**, a hozzátartozó kérdése pedig: Kik azok, akiket a tanárok a legtöbbször megdicsérnek?

Ezután jött az **intellektuális teljesítmény**: Kik azok, akik valamilyen területen (sport, szereplés, rajz, matematika) kiemelten tehetséges?

A következő kérdéskör az **erkölcsi magatartásra** vonatkozott: Ha az osztályban 3 tagú bizottságot kellene kijelölni fegyelmi vétség megtárgyalására, kiket választánál? Ha az osztályon belül valamilyen kisebb vita, ellentét kialakulna, melyik osztálytársad tudná igazságosan megoldani?

Ezek a kérdések a **csoportirányításra** vonatkoztak: Ha osztálybuli rendezésre kerülne a sor, az osztálytársaid közül ki tudná jól megszervezni? Kik azok, akik humoros beszólásaikkal gyakran szórakoztatják a többieket? Kik azok, akiket a tanulók közül a legtöbben szeretnek?

Megfigyeltem a **beilleszkedési nehézségeket**: Osztálytársaid közül általában kinek van szüksége nagyobb segítségre? Ki az, akinek a viselkedése leginkább zavarja a tanárokat, tanórákat? Kik azok a tanulók, akiket a többiek a legkevésbé kedvelnek?

A kiértékelés pedig egy **kölcsönösségi táblázattal** zárul: Ki a legjobb barátod? Kit hívnál meg a születésnap bulidra? Osztálykirándulásra mennél vonattal, ki mellett ülnél egy fülkében? Kivel beszélgetsz a legkevésbé az iskolában az osztálytársaid közül? Kinek mondanád el a személyes, bizalmas dolgodat, titkaidat? Ha bajba kerülnél, ki állna melletted az osztálytársaid közül?

Program előtti szociometriai mérés:

Lojalitás az iskola iránt: A tanárok által leggyakrabban megdicsért és legszorgalmasabb gyerekek az osztály választása alapján: A.A. és R.R. Nekik a legfontosabb, hogy jó jegyeket szerezzenek, és hozzájuk fordulnak társaik tantárgyi segítségért.

Intellektuális teljesítmény: Az osztály szerint D.D., L.L. és P.P. van kiemelkedő tudása valamilyen tantárgyból, sportból, szabadidős foglalkozásból. D.D. a képzőművészet iránt, L.L. a sport iránt és P.P. is a képzőművészetért mutat nagy érdeklődést.

Erkölcsei magatartás: Az osztálynak a válaszai nagyon megosztóak volt, egy kisfiút és egy kislányt szavaztak meg, de majdnem mindenki kapott szavazatot.

Csoportirányítás: A csapat hangadói az osztály szerint 1 fiú és 1 lány. A lányok közül egy kiemelkedő „vezéralak” van, aki humoros, jó a szervezőkészsége, és őt szeretik a legtöbben. A fiúknál elég szoros volt a helyzet.

Beilleszkedési nehézség: Az osztály túlnyomó része úgy gondolja, hogy F.F., K.K., E.E., és B.B. vannak beilleszkedési nehézségei. F.F., K.K. és B.B. valószínű azért, mert állandóan zavarja a tanárokat és a tanórákat, ezért ez nem szimpatikus a többi gyereknek. E.E. pedig a beszédhibája miatt nincs könnyű helyzetben.

Kölcsönösségi táblázat:

A táblázat tetején és a bal oldalán a monogramokat olvashatjuk. A számok pedig a kérdés számát jelölik, hogy melyik kérdésben volt egyezés, tehát melyik kérdésre írták a gyerekek egymás neveit.

1. Ki a legjobb barátod?
2. Kit hívnál meg a születésnap bulidra?

3. Osztálykirándulásra mennél vonattal, ki mellett ülnél egy fülkében?

4. Kivel beszélgetsz a legkevesebbet az iskolában az osztálytársaid közül?

6. Kinek mondanád el a személyes, bizalmas dolgodat, titkaidat?

15: Ha bajba kerülnél, ki állna melletted az osztálytársaid közül?

	A.A.	B.B.	C.C.	D.D.	F.F.	H.H.	J.J.	K.K.	L.L.	N.N.	P.P.	R.R.
A.A.		1,2,3,15					4	1,2,3				
B.B.	1,2,3							1	4		4	1,6,15
C.C.					4	1,2,3,6, 15	3					
D.D.							1,6				1,2,3,6, 15	
F.F.					3							
H.H.			1,2,3,6, 15						1,6			
J.J.			3	1,6							1,15	
K.K.	1,2,3	1,3										
L.L.		4				1,6,15				1,2,3,6, 15	1,3	
N.N.									1,2,3,6, 15			
P.P.		4		1,2,3,6, 15			1,3		1,3			
R.R.		1,2,6,15										

Program utáni szociometriai mérés:

Lojalitás az iskola iránt: Ezen a téren egy változás történt: a tanárok által leggyakrabban megdicsért és legszorgalmasabb gyerekek az osztály választása alapján: Rebeka és T.A. Nekik a legfontosabb, hogy jó jegyeket szerezzenek, és hozzájuk fordulnak társaik tantárgyi segítségért.

Intellektuális teljesítmény: Ezen a téren is változás történt, az egyik kislányt nem tartották annyira tehetségesnek, mint az előző mérés folyamán. Az ő helyét átvette egy kisfiú, így az osztály szerint Larának, T.A.-nak és Rebekának van kiemelkedő tudása valamilyen tantárgyból, sportból, szabadidős foglalkozásból. Lara a képzőművészet iránt, T.A. a sport iránt és Rebeka is a képzőművészetért mutat nagy érdeklődést.

Erkölcsei magatartás: Itt ismét változás állt be, az a kisfiú, aki az első szociometriai kérdőív alapján benne volt a top 2-ben, most toronymagasan vezetett.

Csoportirányítás: A csapat hangadói az osztály szerint 2 fiú lett. Számomra ez meglepő volt, mert az előzőben egy kislány is ott volt az élmezőnyben, de most lemaradt a fiúkhoz képest.

Beilleszkedési nehézség: Ezen a terület nem sok változás volt.

Kölcsönösségi táblázat:

A táblázat tetején és a bal oldalán a monogramokat olvashatjuk. A számok pedig a kérdés számát jelölik, hogy melyik kérdésben volt egyezés, tehát melyik kérdésre írták a gyerekek egymás neveit.

1. Ki a legjobb barátod?
2. Kit hívnál meg a születésnap bulidra?
3. Osztálykirándulásra mennél vonattal, ki mellett ülnél egy fülkében?
4. Kivel beszélgetsz a legkevesebbet az iskolában az osztálytársaid közül?
6. Kinek mondanád el a személyes, bizalmas dolgaidat, titkaidat?
- 15: Ha bajba kerülnél, ki állna melletted az osztálytársaid közül?

Azért a változás itt is észrevehető.

	A.A.	B.B.	C.C.	D.D.	F.F.	H.H.	J.J.	K.K.	L.L.	N.N.	P.P.	R.R.
A.A.		1						1,2			2	3
B.B.	1		4									15
C.C.		4				1,2,3,6	1,2,3,15					
D.D.									1,2,6	6,15	1,2,3,6,15	
F.F.												
H.H.			1,2,3,15				1,2,3					
J.J.						1,2,3					1	4
K.K.	1,2	1										
L.L.				1,2,6						1	1,2,6,15	
N.N.				6,15					1			

P.P.	2			1,2,3,6, 15			1		1,2,6, 15			
R.R.	3	15					4					

A szociometriai mérések alapján elsősorban a barátságok elmélyítésére, a csapatkohézióra és az új barátok szerzésére irányult a program. Mint említettem van egy beszédhibás kisfiú, aki a játékokban ki tudott teljesedni, a második szociometriai mérését sajnos nem látjuk, mert nem tudta kitölteni, viszont szerzett egy-két barátot. Türelmesek vele, meghallgatják, megértőek. A kisfiú, aki általában a rendbontó (F.F.), sajnos az ő helyzetén nem változtatott a program. Szerintem a gyerekek már megpecsételték. Az ő hangjától hangos minden tanóra, ami a többi gyermek számára nagyon zavaró. Órá kell rászólni a legtöbbször szünetekben és a tanórán is egyaránt.

Összefoglalás

A szakdolgozatom témája az outdoor nevelés alkalmazásai. A dolgozatomat, a témát, egy saját kutatás keretében elemeztem, melyben segítségem a konzulensem, egy-két kolleganóm és a szakirodalmak voltak. Témaválasztásomnak az oka egy személyes élmény, tapasztalat volt, amire a mai napig tisztán emlékszem. Ezt az élményt egy pozitív csalódásként éltem meg, ezért gondoltam, hogy a leendő tanulóimat én is ilyen pozitív csalódásokkal, élményekkel lepjem majd meg a pályafutásom során. A program megszervezése sok munkát igényelt, mivel a helyi általános iskolával és az osztályfőnökkel meg kellett beszélni a napokat, és magát a programot, hogy a játékokat hogyan tudnám, melyik napokon bevinni az osztályba. Miután ezeket megbeszéltük, közölni kellett a szülőkkel is a szándékot, hogy mi a terv a következő 3 hétben. Ehhez készítettem két szülői nyilatkozatot, az egyik arról szólt, hogy a programban részt vehetnek a gyerekek, a másik pedig arról, hogy a fotókat és a videókat publikálhatom a szakdolgozatban. Az első nyilatkozatot az össze szülő aláírta, a másodikat viszont egy-egy szülő nem szerette volna, ezért a fotók és videók kimaradtak a szakdolgozatból.

A dolgozatom két kutatási kérdésre építettem fel: Milyen lehetőségei vannak a pedagógusnak az élménypedagógia használatára, beépítésére az órarendbe? Az eddigi tapasztalataim alapján abban nagyjából biztos voltam, hogy az órarendbe nem nagyon férne bele az élménypedagógia. Ugye a legfőbb probléma az, hogy folyamatosan van valami iskolai program, amire a gyerekeknek folyton készülni kell (kompetenciamérés, dolgozatok, ünnepek). Aztán másik

probléma, a kötelező óraszámokkal és tananyaggal van, iszonyatos mennyiségekről beszélhetünk ilyenkor. De, mint lehetőség, hogy a magába a tanórába beépíteni, az élménypedagógia felhasználása viszont működőképes lenne. Ez viszont nagyon sok munkával, tervezéssel jár. Olyan elképzelésem van a dolog kapcsán, hogy egy olvasás órára élménypedagógiai játékkal készülni, mint egy feldolgozás. Szerintem ez működőképes lehet, ha a pedagógus hajlandó még plusz munkát belefektetni a tanórába, hogy egy kicsit izgalmasabb, gyakorlatiasabb és élményszerű legyen a gyerekeknek.

A másik kérdésem pedig az volt: Hogyan fogadják a tanulók az élménypedagógiát, mint módszert? Szerettem volna bevinni nekik valami játékot, élményt, újdonságot, amivel szintén lehet tanulni. Sőt, én azt vallom, hogy talán többet is, mint azt egy „általános” tanórán. Aztán abba is belekóstolhattak, hogy milyen az, amikor sok együttműködés szükséges a játékoknak a megoldásához, mennyire ismerik jól egymást, illetve saját magukat.

A célkitűzés az volt, hogy ismerjék meg, és ha lehet, szeressék is meg az élménypedagógiát, mint módszert. A játékok során fejleszteni kívánt kompetenciákat minél magasabb szintre hozzuk, ismerjék meg önmagukat, társaikat, egymást és fogadják is el úgy, ahogy van.

Tapasztalataim és a gyerekek, pedagógusok szerint is rettentően sok a mai kisgyermeknek az elfoglaltsága. Hetente legalább kétszer hat tanórájuk van, a többi napokon pedig öt, elvértve talán egy négy tanórás nap is becsúszik az órarendbe. A délelőtti tanórákra rájön még a délutáni elfoglaltság (sport, zeneiskola), ami mellett ténylegesen nehéz az otthoni vagy akár a napköziben való házi feladat írása, illetve a tanulás. Úgy gondolom, ezzel a módszerrel, sokkal több tudást, ismerttetést lehet adni a gyermeknek, és valószínű, hogy jobban emlékezni fog rá, mintha csak elolvasnánk például egy könyvben a vázlatot, szöveget. Ezzel a módszerrel szerintem a terhek egy részét levesszük a gyermek válláról. Szintén tapasztalat alapján a gyermek hazamegy, leül a tévé vagy a számítógép elé, nem beszélget a családdal, nem játszik a kortársaival, hanem a digitális világ egyszerűen beszippantja. Ez ellen is használhat ez a módszer, ugyanis, ha megtanulnak sok-sok játékot, és van a kelléktárunkban egy-egy játék, amit tudnak használni, azt szerintem előszeretettel elő is veszik.

A primer- és a szekunder kutatásomban leírtam, hogy a programot 17 fővel végeztük el, a helyi általános iskolában, 2. osztályban, 7-8 évesekkel. A játékokat az életkori sajátosságoknak megfelelően választottam ki. Hétszer máshol órát vett igénybe a kutatás, 45 percnél egy 10 perces szünettel. A játékokban igyekeztem facilitátorként részt venni, azonban ez nem mindig sikerült a konfliktuskezelések miatt. Az osztályfőnökük nagyon sokat volt ott velem, igyekezett

részt venni a játékokban, segítőkész volt. Figyelembe vettük a családi helyzetet is, „ki, honnan, milyen körülmények közül” érkezett. A forrásaimat igyekeztem kritikusan feldolgozni, kielemezni, arra összpontosítottam, ami számomra lényeges volt.

A kutatási előzményeimbe bele tartozott a gyermekek ismerete. A tavalyi tanévben a napközis nevelőjük voltam, ezért már ismertem őket. Az osztályfőnökükkel nagyon jól össze tudtunk dolgozni, sokat konzultáltunk. Az előzetes ismeretek alapján egyetértettünk abban, hogy a fő fejlesztendő terület a csapatmunka, csapatépítés. Az iskola segítőjével, egy szociálpedagógussal is konzultáltam a kutatás során, ő leginkább a szociometriai mérésnél segítette a munkám.

Eredményeimben, a saját kutatásomban leginkább játékok szerepelnek, tehát maga a program. Elsősorban készítettem egy csoportprofilt, ahol nagyjából leírtam, mit kell tudni az osztályról. Minden gyermekekről készítettem egy-egy jellemzést pedagógus szemmel, hogy ezt is össze tudjam hasonlítani majd a szociometriai méréssel. A játékokat három részre bontottam: a játék leírása, megvalósulás és tapasztalás. A programot egy, mint említettem már, szociometriai méréssel kezdtük. Ezt a gyerekek kitöltötték, majd kiértékeltem: lojalitás az iskola iránt, intellektuális teljesítmény, erkölcsi magatartás, csoportirányítás, beilleszkedési nehézség és kölcsönösségi táblázat. A játékokat szintén ez a mérés zárta.

Összességében azt gondolom, hogy a program sikeres volt. A gyerekek elmondása szerint, nagyon élvezték a játékokat, hasznos volt, sokat tanultak belőle. Nagyon örültem, ugyanis a szociometriai mérés során kiderült, hogy van olyan kisfiú, akinek most már több a barátja, mint volt. Kezdetben nagyon szét volt esve a csoport, egymás ellen dolgoztak, de a program során rájöttek, hogy sokkal jobb, ha csapatban dolgoznak, előrébb vezet. A játékoknál lehetett látni, hogy sokkal jobban összedolgoznak, szépen fejlődtek. Szeretnék majd konzultálni az osztályfőnökkel, hogy mégis milyen hatást értünk el a programmal, de erre sajnos még nem volt lehetőségem.

Irodalomjegyzék

Nyomtatásban megjelent irodalmak:

Kispéter Andrea, Sövényházi Edit (2009): Élménypedagógia – Csapatépítő játékok. Bába Kiadó, 2009 ISBN: 978 963 9881 08 2

Matthew D. Liddle (2008): Tanítani a taníthatatlant – élménypedagógiai kézikönyv. Pressley Ridge Magyarország Alapítvány. Budapest. 2008. ISBN 978-963 -06-5319-0

Tari Annamária (2010): Y generáció: klinikai pszichológiai jelenségek és társadalomlélektani összefüggések az információs korban, Jaffa Kiadó, Budapest.

Elektronikus formában közzétett irodalmak:

Csajka Edina: Outdoor fejlesztőmódszerek a pedagógus eszköztárában >URL:
<https://press.mater.uni-mate.hu/86/1/Csajka%20E.pdf>

Dr. Csimáné Dr. Pozsegovics Beáta - Sáriné Dr. Csajka Edina (2017): Élménypedagógia a minőségi időskorért. In: Kissné Zsámboki Réka; Horváth Csaba (szerk.): Diverzitás a hazai és nemzetközi neveléstudományi kutatásokban és a pedagógiai gyakorlatban: X. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia Absztraktkötet. Soproni Egyetem Kiadó, 2017. p. 38. ISBN:978-963-359-072-0 >URL:
http://www.trainingandpractice.hu/?q=hu/kepzes_es_gyakorlat/content/1245774341

Mészáros Veronika-Bárnai Árpád: Az élménypedagógia egy lehetséges meghonosítási módja gyermekotthoni közegben (Új Pedagógiai Szemle 2010. 1-2. sz.) >URL:
https://epa.oszk.hu/00000/00035/00139/pdf/EPA00035_upsz_2010_1-2_055-072.pdf

Nagy Ádám (szerk.)- A komfortzónán is túl... >URL:
<http://mek.oszk.hu/18700/18716/18716.pdf>

Rudas János: Delfi örökösei >URL: https://docplayer.hu/2295789-Rudas-janos-delfi-orokosei.html#show_full_text

Sáriné Csajka Edina, Csimáné Pozsegovics Beáta: Az élménypedagógia és a Komplex Instrukciós Program integrációjának lehetséges szinergiái. A KIP módszer elterjedésének távlatai a Dél-dunántúli Régió általános iskoláiban és a mentorálás lehetséges keretei, a TÁMOP-3.1.16-14-2014-0001 Digitális úton-útfélen. Komplex iskolai innováció és digitális szemléletformálás hátrányos helyzetűek körében elnevezésű projekt konferenciája. Kaposvár, 2015. november 19. >URL: <http://publicatio.uni-sopron.hu/1760/1/05-Csajka-Pozsegovics-tanulmany-tp-2019-02.pdf>

Interneten található irodalmak:

Csoda Tanoda <http://csodatanoda.hu/> (20181122) >URL:
<https://csodatanoda.hu/tanulasmodszertan/>

Földes Petra (2009): Élmény és tanulás. Az élménypedagógia pedagógiai megközelítése. „Osztályfőnököknek lenni a mai iskolában” Élménypedagógia: módszerek a személyes és szociális készségek fejlesztésére. Az OFOE programja a XV. Nógrádi Pedagógustalálkozón. <http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=734> [2015.11.16.] >URL:

<https://osztalyfonok.hu/734/>

Nagy Mária (2002): A cigány tanulókkal kapcsolatos pedagógiai problémák a pedagógusképzésben és a fiatal pedagógusok munkájában. In: Új pedagógiai szemle, 2002. 52. évf. 11. sz. >URL: <https://www.epa.hu/00000/00035/00065/2002-11-oy-Nagy-Cigany.html>

Németh Gáborné Doktor Andrea (2008): A szociális kompetencia fejlesztésének lehetőségei az iskolában. In: Új pedagógiai szemle 2008. 58. évf. 1. sz. >URL: <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00120/2008-01-ta-Nemeth-Szocialis.html>

URL: <https://www.kalandokesalmok.hu/az-elmanypedagogiai-kepzes-tartalma/>

NYILATKOZAT

Alulírott FABAGÓ-SZATHÁRI PATRICIA, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, KATOSVÁRI Campus, TANÍTÓ szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023. év augusztus hó 3 nap

Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Szakdolgozatot záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Kaposvár év 2023. 04. hó 28 nap

Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni!